

MÁTÉ ÁGNES

Semmi új a Nap alatt: Kiss Aladár, *Euriál* és *Lukrécia* (1929)

A tanulmány Piccolomini Historia de duobus amantibusának egy magyar nyelvű, 20. századi verses átdolgozását mutatja be, egy különben ismeretlen szerző, Kiss Aladár tollából. Az átdolgozó egy saját jegyzete alapján a dolgozat kiemeli a hősnőnek, Lukréciaának a fikció szerint az orális hagyományban megjelenő hírét, összevetve azt a 19. század végi magyar prózaíró, Justh Zsigmond Gányó Julcsájának „nóta”-értelmezésével.

Kulcsszavak: Piccolomini, Eurialus, Lucretia, Kiss Aladár, orális hagyomány, „kiéneklés”, Justh Zsigmond, *Gányó Julcsa*

Hazudik a költő: égi szemmel látja,
Hogy a szerelem az öröklétnek lángja.
Hazudik a tudós: mert azt véli balgán,
Hogy a tudomány az kielégít jobban.
Kiss Aladár, *Euriál* és *Lukrécia*

Anekdota egy születésnap ajándékról

2015-ben, vagyis a 32. születésnapomra megkaptam a *The Cambridge Companion to Boccaccio*¹ című kiadványt akkori barátomtól, amin, bevalom, igazán megsértődtem. Az ember, még ha *filosznő* is (ahogy ezt a tudóstípust Szörényi tanár úr hangjában reverenciával nevezni szokta), a születésnapjára azért szeret valami inkább női (ékszer!), mint filológiai kapcsolatos dolgot kapni. Túllépve a sértődöttségen, végül ismertetést írtam a kötetről a *Helikon*ba.² Ezt Kalavszky Zsófiának köszönhetem,

¹ ARMSTRONG–DANIELS–MILNER eds. (2015).

² MÁTÉ (2016).

aki vérbeli szerkesztőként a kávézás közben elhangzott panaszban is meghallotta a lényeget, és rábírt a recenzióra.

A *Companion* alapos kijegyzetelése során akadtam arra a tényre, hogy a *Playboy* 1953-as első számában Marilyn Monroe meztelen fotói mellett megjelent Boccaccio egyik novellája is fordításban.³ Ezt vicces ismeretként meséltem Szörényi Lacinak az ITI-beli szobájában, aki a rá jellemző módon kontrázott: „Ó, azt hiszem, a magyarországi *Playboy* valamelyik korai számába én is írtam egy novellát, arra emlékszem, hogy álnéven, a bérmaeresztneveimet, az Andort, meg valami kifordított vezetéknévemet használtam. A sztoriban szerepelt Narni, Szent Juvenális, meg Antenor.” Ez a közlés azután, éves naptárain tanúsága szerint 2018-ban, oda vezetett, hogy az OSZK-ban mikrolapokon archivált, a rendszerváltozáskor 1989-től megjelenő *Playboy* eredeti öt évfolyamának összes számát átnéztem. E folyamat közben egyik, akkor az ITI XIX. századi osztályán dolgozó kollégám elhűlve lépett mellém a mikrofilmolvasóban, hogy mégis mit nézegetek. Dehát a neolatinosok, Terentiuszal szólva, semmi emberit nem tarthatnak maguktól idegennek. „Nézd, – mondtam neki, – én annak az embernek a tanítványa vagyok, aki írt cikket olyan címmel, hogy *Pinaszőr és Trianon*.”⁴ Előbbiből volt elég a *Playboy*ban is, de Szörényi álnéven írt novelláját nem találtam meg.

Amikor kudarcomról beszámoltam Lacinak, azt mondta, akkor lehet, hogy mégsem a *Playboy*ban jelent meg a novella, s ennyiben maradtunk. 2024-ben, amikor a digitalizálás éppen nyolc évvel jár előrébb, újra megpróbáltam megkeresni a fantom *Playboy*-cikket, felbuzdulva azon, hogy idén egy barátnak sikerült a *Kretén Magazin* szerkesztőségébe tizenhat éves korában, 2000-ben írt olvasói levelét is felkutatnom, és abból születésnapi ajándék lett, neki a negyvenedikre. De Szent Juvenális, Narni és Antenor továbbra is rejtőzködik, ki tudja, a magyarországi rendszerváltozáskor indított mintegy háromszáz új folyóirat melyikének a lapjain. Bocsáss meg, Laci, ezzel az ajándékkal most, neked a nyolcvanadikra, nem szolgálhatok!

³ ARMSTRONG–DANIELS–MILNER eds. (2015: 211).

⁴ SZÖRÉNYI (2000).

Az igazi ajándék

Az elmúlt húsz évben azt tanultam meg Szörényi Laci munkásságából, hogy ha egy témával az embernek dolga van, az úgyis rátalál. E gondolat jegyében átnyújtok egy ismertetést E. S. Piccolomini sienai szerelmeinek egy 20. századi, rövid magyar verziójáról,⁵ bár a *Historia de duobus amantibus* szöveghagyományával és illusztrációinak vizsgálatával még nem végeztem. Egy bizonyos Kiss Aladár, aki más művéről nem ismert, sajátos átíratot készített a Pataki Névtelen szövege alapján. Munkájáról még ajánló is megjelent az *Irodalomtörténet* hasábjain.⁶ A névtelen ismertető a következőket írta róla:

A Pataki Névtelen széphistóriáját párosrímű tizenkettősökben dolgozta fel a szerző. Elhagyta belőle a lírai részeket, mellőzte a leírásokat, rövidebbre formálta a széphistória meséjét. Erkölcsei szempontból is változtatott forrásán: »Ne várja az olvasó, hogy sikamlós leírásokkal és buja, értéktelen jelenetekkel tarkítsam a mesét. Ellenkezőleg: megátkoztattam a hiú lovagot, a könnyelmű szerelmeit.« A költemény, néhány kezdetlegessége ellenére is fejlődést ígérő tehetség műve.

Először az eredetihez és a Pataki Névtelen magyar fordításához képest a narratív eltéréseket rögzítem, majd az érdekesebb részekből idézek is. Kiss Aladár munkája első énekében jelzi Zsigmond császár sienai bevonulását, és bemutatja az ünnepekre kiözönlő tömeget, köztük az atilát viselő szépséges Euriált. A második énekben bevezeti a négy hölgyet, akik között Lukrécia is megjelenik az uralkodónak hódolni. Lukrécia a császár lábához térdelve mutatkozik be, s ezt szakítja meg a tömegben keresztül odanyomakodó Euriál, aki a nyílt színen, a császár füle hallatára megvallja az asszony iránti érzéseit. Lukrécia pedig megadja neki a címét! Ezzel az eredetiben az izgalom fokozására szolgáló titkolózást, a levelekben a távolból évődés feszültségét iktatja ki történetéből az átdolgozó. Ezután a harmadik énekben egy, a tömegben korábban már megfigyelt vénasszony, bizonyos Sárga Rézi lép fel mint kerítőnő, és az eredeti latin szövegben szerepeltetett szolga, Sosias funkcióját is magára veszi.

⁵ KISS (1929).

⁶ ISMERETLEN (1930).

Rézi az, aki segít bonyolítani a szerelmesek közti levelezést, bár az eredetiben oly fontos levelek szövegét nem hozza Kiss verziója. Majd következik a gabonahordó béreslegénynek öltözött Euriál becsempészése a házba, és Menelausz elterelése az ablakon kidobott ékszeresdoboz trükkjével. Ezt az eseménysort Kiss Aladár megosztja a harmadik és negyedik ének között. Azután beszámol róla, hogy még számos alkalommal sikerül becsapnia a szerelmeseknek az egész várost, és titokban tartani viszonyukat. Zsigmond császár egy napon azonban elrendeli a „hódító seregnek” az indulást. A római multságok zajában pedig Euriálnak nem jut eszébe többé Lukrécia, és amikor a magyar sereg még egyszer átvonul Sienán, Euriál fel sem pillant Lukrécia ablakára. Az asszony, felismerve, hogy becsapták, egy utolsó sikollyal megátkozza Euriált, s a történetnek ezzel a magas hangütéssel van vége. A modern átdolgozó nem számol be róla, hogy a frank lovag később megnősült, az előszóban olvasható saját bevallása szerint⁷ ugyanis hitelesebbnek érezte, ha bűnükért mindkét felet megbünteti, nem csak az asszony szenved miatt. Kiss Aladár az eredeti színes, szövevényes és viszonylag nagy szereplőgárdát felvonultató történetet tehát mindössze öt, névvel is rendelkező szereplőt mozgató elbeszéléssé kurtítja. Nélkülöznünk kell művében a latin eredeti és a régi magyar fordítás rengeteg mitológiai utalását, s a nagy érzelmi hőfokon égő szerelmesleveleket, illetve ágyjeleneteket is.

A szórakoztató átirat nem mutatja jelét, hogy Kiss Aladár Piccolomini latin szövegét is olvasta volna, s maga az átdolgozó előszavában is a Pataki Névtelen munkáját említi forrásként. Kiss viszont magyar nyelven mintha megpróbálta volna az eredeti mű *cento*-jellegét megteremteni azzal, hogy költői áthallásokat, illetve a régi magyar irodalomból vett szókölcsonzéseket szőtt munkájába. Az átvételeket végjegyzetek formájában Kiss maga jelezte.⁸ Utalások vannak Shakespeare IV. Henrik-jének eredeti nyelvű stílusára, Kemény Zsigmond *Özvegy és leánya*, illetve Gyulai Pál című regényeire, Justh Zsigmond *Gányó Julcsa* című elbeszélésére, a Döbrentei-kódex egy helyére, az *Árgirus* *história*, valamint Arany Jánosnak a *Jóka ördöge*, a *Buda halála* és a *Toldi szerelme* című munkáiban olvasható régies szavaira.

⁷ Kiss (1929: 3).

⁸ Kiss (1929: 30–31).

Az átdolgozásnak benyomásom szerint van egy erős Arany János-i ihletettsége, szerzőjének ott zengett a fülében az Arany-életmű hangza-
sa, még ha tehetsége nem ért is fel a költőelődéhez. A mű egy négy vers-
szakos előhangszerű résszel indul, amelyből csak az első idézem.

Felbolygatlak téged, roskadozó várrom,
Örömet bizony csakis tőled várom,
Felidézlek téged rettentő erővel,
Ime a versemben máris az előjel!⁹

Ezeket követi egy-egy idézet Vörösmarty Mihálynak *Az áldozat* című szomorújátékából, illetve *A fátyol titkai* című vígjátékából. Az első idézetben Csilár a lányok szerelméről mint a férfi jutalmáról beszél,¹⁰ a másodikban pedig Hangai a szerelemről való lemondás képtelenségének ad hangot.¹¹ Az első versszakok veretes, múltba révedő hangja és az idézetek témája megadja a mű alaphangulatát.

A következő, idézésre méltó rész a sienai sokadalomból a kerítőnő, egy másik vénasszony és Euriál bemutatása, főként a leírások közt megfigyelhető kontraszt miatt. Talán nem véletlen, hogy a sárga Rézi egy bokorbabfajtának a neve (*Phaseolus vulgaris*), tekintve a sárga szín régi asszociációját a kurtizánokkal, s a Rózsa Berge is olyasmi, amit „kódnévnek” gondolhatnánk. A rosszéletű nőknek sajátos neve volt a Piccolomini-szöveg 18. századi magyar fordításában, Csenkeszfai Poóts András munkájában is. A nála előforduló Csavira és Sabina neveknek vélhetőleg a kortárs irodalmi kontextusban keresendő forrására azonban máig sem sikerült rátalálnom.

Ott volt Sárga Rézi, százesztendőss asszony,
Kora nem volt elég, hogy végkép[!] elasszon,
Ott volt Rózsa Berge, a falunak szája,
Gonosz a veséje, gonosz annak mája.

Ott volt Euriál, a tábornak szépe,
Nincsen Istennek szebb s daliásb legénye;

⁹ Kiss (1929: 4).

¹⁰ VMÖM 10 (1971: 370, 239–253skk).

¹¹ VMÖM 10 (1971: 89–80, 673–683skk).

Cifra atillája ragyog egyre messzebb,
Mondják is, súgják is: ez gyönyörű, ez szép!¹²

Bár Kiss Aladár szövege egészen rövid, a kerítőnő összesen három alkalommal „kapja meg a magáét”, különösen az asszony idős kora kelt viszolygást a narrátorban. Vénsége mellett a szerencsétlen nő vak, gonosz, púpos és csak cselédnek alkalmas ebben az átdolgozásban.¹³ Ráadásul Kiss jegyzetben is megmagyarázza, hogy Sárga Rézi kiállhatatlanságát régi rokonáról, az Arany János *Jóka ördöge*¹⁴ című művében szereplő, perlekedő, zsémbes Judit asszonyról vette.

A női idősödés kritikáját még a mű főhősnője, Lukrécia sem kerülheti el Kiss Aladár tollán. Amikor ugyanis Lukrécia gyötrődni kezd Eurial távollétében, akkor ő is öregszik (a szót az eredeti kiadásban dőlttel szedték!), hervad, és megvetendővé lesz.¹⁵ Az eredeti latin szövegben, illetve a Pataki Névtelen fordításában egészen másutt, a szerelmesek hosszú levelezésének végén előforduló narratori kommentárt arról, hogy a bűnre vágyó nőt külső erő nem tudja megőrizni tisztaságában,¹⁶ Kiss Aladár ide helyezi át, s ebben a kontextusban a csúnyulás erkölcsi értelmet is kap.

Lukrécia és Gányó Julcsa nótája

Ha eljutottunk Lukrécia szépségének és tisztaságának elvesztéséig, most – a történetben visszafelé haladva – lássuk, milyen híres vagy hírhedt szépség volt Kiss Aladár Lukrécijája már Zsigmond császár Sienába érkezésekor is. Az asszony szinte dicsekedve meséli, hogy volt már férfi, aki vízbe veszett érte:

Lukrécia nevem, hallhatta fenséged,
Nem láthatott nálam szebb s jobb feleséget,
Rólam dal készült már, s szomorú e nóta,
Befulladt egy legény miattam a tóba.

¹² KISS (1929: 9).

¹³ KISS (1929: 20).

¹⁴ KISS (1929: 30, 11. jz).

¹⁵ KISS (1929: 25).

¹⁶ *Nisi suapte casta sit mulier, frustra maritus nititur apponere servantes eam. Sed quis custodiet ipsos custodes? Cauta est et ab illis incipit uxor.* MÁTÉ (2018: 227).

Nem tudott aludni, mióta meglátott,
Elfelejtett mindent, az egész világot.
Igy szól ez a nóta [...] gyászos ez a dallam,
Mint a szomorúfűz közt a lágy fuvallam.

Rólam nóta készült kolostor falában,
Festegető barát kezei közt láttam:
Üdvöz légy Lukrécja, védőm, oltalmazóm,
Tenger bú s bánat közt egyedül vigaszom.

Szeplőtlen a tested, szeplőtlen a lelked,
Édes szűz Mária örökösödik feletted.
Légy boldog Patróna, mert te üdvözültél,
És az Ő dicső, nagy lelkében épültél.

Rólam nóta készült az igricnek ajkán:
Elhagyta szüleit, elbujdosott szajhán,
Megrontja a legényt, meg a jámbor félőt,
Verje meg az isten, dobja pokolba őt!

Igy hangzik az ének, a szomorú nóta,
Az egész országban tarka-barka módra:
Rossz boszorkány vagyok, vagy a legszebb angyal,
Gondolják ők rólam, jámbor, félénk aggyal.

Ám merem mondani, hogy a legszebb nóta [...]”¹⁷

Ezen a ponton férkőzik Lukrécia közelébe Euriál, így az asszony nem folytatja a róla szóló, láthatóan többféle dal tartalmi ismertetését. Kiss Aladár szövege a női szépség kiváltotta, eltérő indulatokból táplálkozó, s ezért különböző regiszterekben megszólaló dalokat álmodik a maga Lukrécijára számára. Az idézett rész elején a magát vízbe ölő fiúnak talán nem voltak szavai, s szerelmi indulatát maga ellen fordította, bár a népdalok világában inkább megesett leányok szokták kútba, folyóba vetni magukat. A kolostorban élő, kódexmásoló barát írásban örökíti meg az

¹⁷ KISS (1929: 11–13).

általá ismert legfontosabb nőideállal, a Szűzanyával azonosított Lukrécia-át. Az igricek vágánsdalokban átkozzák az elérhetetlen szépségű asszonyt. Kiss Aladár Lukréciaja tisztában van vele, hogy egy nő életéről annyi interpretáció születhet, amennyi az elbeszélő, s ugyanaz az asszony egyszerre lehet az elbeszélő hagyományban boszorkány és angyal is. Ezzel a megállapítással Kiss Aladár nőalakja sajátos módon összegzi Piccolomini eredetijének fontos jellemzőjét, a beszélő neveik által a szereplőknek kijelölt sorsot, és azt, ahogyan a latin szövegben a főhős és a főhősnő ellene megy a szerepelvárásoknak. Piccolomini szövegében a név és viselője közti morális különbség Lucretia és Eurialus esetében is parodisztikus jelentéssel bír, míg Kiss szövegében Lukrécia tényként kezeli a róla szóló elbeszélés, „a nóta” többszólamúságát.

Az itt felidézett „nóták” kapcsán Kiss Aladár egy jegyzetet tesz, amelyben Justh Zsigmond *Gányó Julcsa* című elbeszélésének egy jelenetét idézi. Előbb teljes egészében hozom a jegyzetet, majd rátérek, hogy Kiss jelenetértelmezése mennyiben eltérő az enyémtől Justh adott helyét illetően. Kiss Aladár tehát a *Befulladt egy legény miattam a tóba* sorhoz a nála 6. számú végjegyzetet¹⁸ fűzi:

A nők – különösen falun – igen büszkék a rólunk[!] készült nótára. Így például a következő jelenet, a *Gányó Julcsában*, művészi erővel és biztos érzékkel utal erre az állításra:

- A Manga András lánya vagy, úgy-e hugom?
- Az – felelt a lány röviden.
- Ismerem apádat. Györgyiekkal laktak egy házban tudom.
- Azokkal.
- Reggelig tartott a bál?
- Nem, csak az ivóban táncoltunk.
- Te is? Manga András lánya.
- Az vagyok. Gányó Julcsának is hínak. *Nóta is van rólam.*
Később pedig magát a *nóták Julcsájának* nevezi.

¹⁸ KISS (1929: 29, 6. jz).

Véleményem szerint Kiss Aladár itt a maga céljainak megfelelően, de Justh Zsigmond elbeszélésének¹⁹ teljes kontextusát figyelmen kívül hagyva választotta ki az idézetet, a főhősnőnek, Manga Julcsának a nótákhoz való viszonyát az eredetivel ellentétesen magyarázva. Justh műve egy finom lélekrajz egy büszke dohányszedő parasztlányról, aki sokáig nem vegyül férfiakkal, de amikor szerelmes lesz a módos gazdafiúba, Csepcsányi Bálintba, a fiú pedig a vagyoni különbség miatt nem veheti el, Julcsa odaveti magát az utána áhítózó csendőrnek, majd bukkott lányként egy idős nazarénus asszony szolgáló-ápolójának szegődik. Justh gyönyörűen mutatja be a lelki utat, amelyet a büszke lánynak be kell járnia, hogy magát és a csalódott, börtönt megjárt, nős, de boldogtalan Bálintot is megváltsa. Julcsa végül a megnyugvást megtért hívőként egy nazarénus férfi, János gazda oldalán találja meg.

Vegyük sorra azokat a jeleneteket, amelyekben kifejeződik Julcsának a róla szóló nótákhoz való viszonya. Julcsa és Bálint első találkozásakor a fiú meglesi az elég védtelen helyzetben lévő leányt, aki alig felöltözve, egyedül énekel és táncol nagynénje házában. A lány felismeri kiszolgáltatottságát, de szavai és személyisége erejével távol tudja tartani, ugyanakkor meg is ejti a fiút.

- Ott. Én az öreg Csepcsányi fia vagyok, Bálint...
- Hisz akkor, – s a leány szemei mintha felvillantak volna – nálunk részes kigyelmed.
- Hát te ki vagy?
- Manga Julcsa, a gányó Manga András lánya. Hallottad tán a hírem...
- Még az apádat is ismerem. Úrnapja óta, hogy a nagy majorba vagyok részes. A nótát is tudom, amit fújnak rólad.
- El ne mond, mert megbánod. – És a lány szemei megint felvillantak.
- Nem én. Meg nem is tudnám. [...]”²⁰

Az idézett jelenetből érthető, hogy Julcsa nem akarja hallani a róla szóló nótát, megharagudna, ha a fiú felidézné neki. Bálint is érti, hogy a szöveg sértené a lány büszkeségét, ezért elhallgat. Julcsának híre van a kö-

¹⁹ JUSTH (1905).

²⁰ JUSTH (1905: 141).

zösségben, de normaszegése ekkor még abban áll, hogy életkora ellenére nem adta még magát férfinak, erre pedig büszke.

A következő jelenetben, amikor a Julcsáról szóló nóták előkerülnek, már túl vannak a szerelembe esésen, a fiú az anyját is elviszi Mangáékhoz látogatóba, s a fiatalok részéről háztűznézőnek szánt találkozás során Bálint anyja érteti meg a szerelmesekkel, hogy miért nem fogják megengedni nekik az egybekelést. Mindketten hisznek ugyan benne, hogy a fiúnak ígért birtok nélkül is meglennének, de amikor Bálint családja kimondja, hogy a gazdag lányt kell elvennie, kapcsolatuknak vége lesz, Julcsa már büszkeségből se menne a fiúhoz. Ennek híre megy, s Julcsáról megint nóták kelnek: *Amint végigmentek a homokháti főutcán, a gazda-lányok mind összébújtak szapulni. Ez az a híres Manga Julcsa, ki a Csep-Csányi Bálindra vetette a szemét, ez az, ki azzal kérkedik, nem kell neki se pénze, se háza. – Ez az a híres gányó lány, kiről hét nótát csináltak egy takarás alatt.*²¹ Julcsa ezután sértett büszkeségében, s mert Bálintot is bántani akarja vele, odaveti magát a csendőr Tóth Andrásnak az egész közösség, és a fiú szeme láttára. Dúhe és a tobzódó éjszaka elmúltával kerül sor arra a beszélgetésre Julcsa és a nazarénus János között, amelyet Kiss Aladár szerintem szándékosan megcsonkítva idézett a maga jegyzetében. Lásuk most teljesebb formában.

- A Manga András leánya vagy, úgy-e húgom?
- Az, – felelt rá a lány röviden.
- Ismerem apádat. Györgyiékkel laktak egy házba, tudom.
- Azokkal.
- Reggelig tartott a bál?
- Nem, csak az ivóban táncoltunk.
- Te is? A Manga András lánya.
- Az vagyok. Gányó Julcsának is hínak. Nóta is van rólam.
- Ez nem érdem.
- Nem? Az se, ha az ilyen szegény ember lánya csendőrökkel mulatja át az éjszakát?
- Az meg már éppen bűnös cselekedet.
- Hát ez nem bűnös, ki ott hagyja szeretőjét s olyat vesz el, akit nem szeret?

²¹ JUSTH (1905: 173).

- Az olyan elkárhozik.
- Mit ér az nékem?
- Csak az Isten malasztja ér valamit.
- Kelmed tán hiv?
- Krisztusban hiszek.
- Én is hittem az Isten igazságában eddig. Most kiben higgyek, ha a szeretőm szavába se lehet.²²

Értelmezésem szerint eddigre, mivel bukott nőnek tartja már önmagát is, Julcsa magára veszi azt a korábban általa megvetett figurát, azt a „Gányó Julcsát”, akiről nótákat írtak. Szerintem Julcsából nem a büszkeség beszél itt, ahogy Kiss Aladár állítja, hanem elfogadja a „hírhedtség” bélyegét magán. Lelki értelemben ez a történet mélypontja, s Julcsa innen indul el felfelé a megtérés útján.

Kiss Aladár feldolgozása a sienai szerelmesek történetéből Lukrécia és Manga Julcsa nótájával érdekes állomása annak az irodalmi karriernek, amit Piccolomini novellája a magyar irodalomban befutott. A 16. századi széphistória főszereplői egyértelmű kategóriajelölő utalásokká lettek más közköltészeti alkotásokban, s „A Lucretia nótájára” dallamjelölés a szövegen is túlmutatva jelezte annak egykori elterjedtségét. Kiss Aladár Lukrécia-nótája pedig távoli visszhangként idézi meg a Collatinus felesége, és az Eurialus szeretője egyszerre két Lucretiájának emléket, valamint a magyar irodalmi hagyományra tett hatását is. Nem nagy költői teljesítmény, de tisztelgés az előtte járó költőgenerációk felé. Akárcsak ez az írás: nem nagy tudományos teljesítmény, de tisztelgés egy nagy tudós humoros, bölcs és az irodalom hasznában kérlelhetetlenül bizakodó életműve előtt.

Források

JUSTH 1905	JUSTH Zs., <i>A pénz legendája, Gányó Julcsa</i> , Budapest, 1905.
KISS 1929	KISS A., <i>Euriál és Lukrécia, költői elbeszélés négy énekben</i> , Budapest, 1929.
VMÖM 10	HORVÁTH K. – TÓTH D. (szerk.) – BARTA J. (s.a.r.), <i>Vörösmarty Mihály Összes művei</i> , 10., Budapest, 1971.

²² JUSTH (1905: 181).

Felhasznált irodalom

ARMSTRONG–DANIELS–MILNER eds. 2015

G. ARMSTRONG – R. DANIELS – S. J. MILNER (eds.), *The Cambridge Companion to Boccaccio*, Cambridge, 2015.

ISMERETLEN 1930 Kiss Aladár, *Euriál és Lukrécia, költői elbeszélés négy énekben*, Budapest, 32 l. A szerző kiadása, Irodalomtörténet, 19 (1930/1), 29.

MÁTÉ 2016 MÁTÉ Á., Guyda Armstrong, Rhiannon Daniels, Stephen J. Milner (eds.): *The Cambridge Companion to Boccaccio*, Cambridge, Cambridge University Press, 2015, 256 l., Helikon. Irodalom- és Kultúratudományi Szemle (2016/4), 648–649.

MÁTÉ 2018 MÁTÉ Á., *Egy kora újkori sikerkönyv története. 15–16. századi szövegvariánsok és fordítások Eneas Silvius Piccolomini Historia de duobus amantibus című szerelmes regényéből*, Budapest, 2018.

SZÖRÉNYI 2000 SZÖRÉNYI L., *Pinaszór és Trianon*, in: Delfinárium: filológiai groteszkek, Miskolc, 2000, 219–220.

Nothing New Under the Sun: *Euriál and Lukrécia* Adapted to Verses by Aladár Kiss (1929)

The paper discusses a 20th-century Hungarian adaptation in verses of E. S. Piccolomini's Historia de duobus amantibus. The author of the adaptation was an otherwise unknown poet, by the name of Aladár Kiss. Taking as a starting point one of Kiss' notes to the text, the paper focuses on fictitious songs written about Lukrécia, the female protagonist of the story, comparing her attitude towards such songs with the mentality of another fictional female character, Julcsa Manga, created by a late 19th-century Hungarian novelist, Zsigmond Justh.

Keywords: Piccolomini, Eurialus, Lucretia, Aladár Kiss, oral tradition, Zsigmond Justh, *Gányó Julcsa*